

Nils Roar Gjerdet:

Svensk tannhelseregister med store muligheter

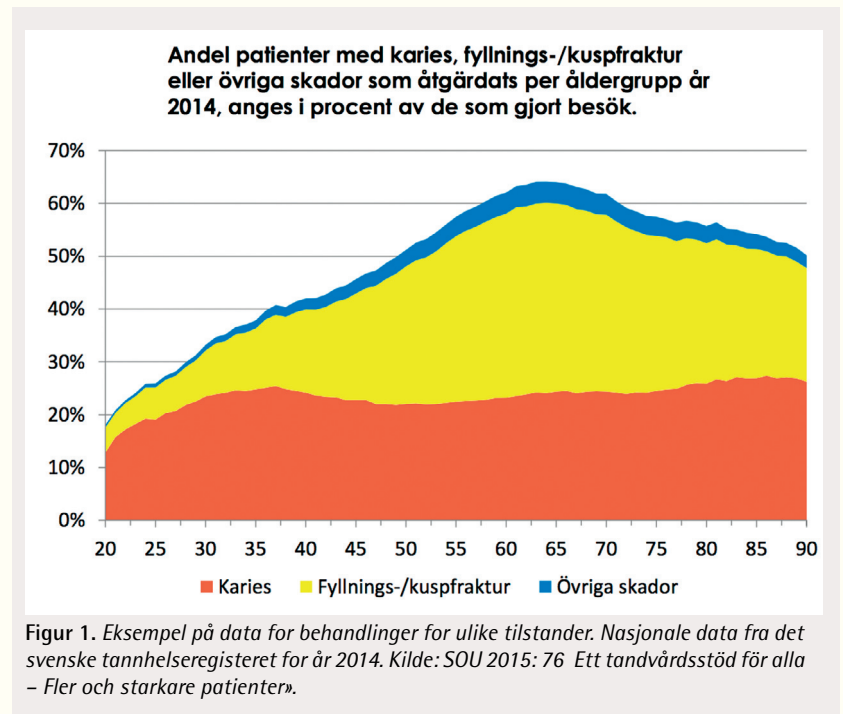
I 2008 vedtok den svenske Riksdagen at det skulle etableres et nasjonalt tannhelseregister (1). Registeret, som omfatter personer som er 20 år og eldre, inneholder personopplysninger, informasjon om diagnoser, utførte behandlinger og antall gjenstående og intakte tenner. Det er også informasjon om klinikkene, men ikke om den enkelte tannlege eller tannpleier.

Hensikten med registeret er å utarbeide statistikk og grunnlag for kvalitetssikring, oppfølging og analyse innenfor tannhelseområdet, og dessuten gi grunnlag for forskning og epidemiologiske undersøkelser. Siden data er registrert med pasientens personnummer, er det mulig å kople til andre helseregistre.

Gir detaljerte data fra store grupper

Andreas Cederlund, som er utreder på Socialstyrelsen, hadde et seminar på Institutt for klinisk odontologi i Bergen der han viste hvordan registeret kunne anvendes. For eksempel kan tannhelseregistert koples til registeret om antibiotikaforskrivning. Totalt er det en nedgang i bruk av antibiotika innen tannhelsefeltet, men at det er store regionale forskjeller i Sverige. Et annet eksempel er en nylig publisert artikkel der man ikke fant sammenheng mellom periodontitt og reumatoid artritt, basert på kopling av registre (2).

Data fra tannhelseregistret i seg selv gir godt grunnlag for oversikt og beslutningsgrunnlag innen tannhelsevirksomhet: Hvilke behandlinger gjøres i ulike aldersgrupper (figur 1) og hvordan utvikler dette seg over tid? Hvordan påvirker forebyggende tiltak utviklingen av karies? Slike og lignende spørsmål kan belyse trender, forskjeller regionalt og sosialt og for eksempel behov for tannhelsepersonell over tid.

Alle tannklinikker tilfører data

Data blir tilført registeret automatisk gjennom moduler i journalsystemene, og krever ikke vesentlig manuelle inngrep. Praktisk talt alle svenske tannklinikker, både offentlige og private, er koplet til registeret med sikre datakoplinger. Dagens register omfatter voksne, men det er ønskelig at også data fra barne- og ungdomstannpleie blir inkludert.

Det svenske tannhelseregistret er trolig det eneste av sitt slag i verden. Vil vi kunne få lignende i Norge? Innretningen av norsk voksentannpleie er forskjellig fra Sverige, så det er en vei å gå. Svensk og norsk tannpleie er trolig sammenlignbar, så foreløpig må vi lære av resultatene fra det svenske registeret.

Referanser

1. Socialstyrelsen. Tandhälsoregisteret. <http://www.socialstyrelsen.se/register/halsodataregister/tandhalsoregisteret>. (lest 2016-09-04)
2. Eriksson K, Nise L, Kats A, Elin Luttröpp E, Catrina AI, Askling J, Jansson L, Alfredsson L, Klareskog L, Lundberg K, Yucel-Lindberg T. Prevalence of Periodontitis in patients with established rheumatoid arthritis: A Swedish population based case-control study. PLOS One. May 20, 2016. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0155956>

En kvinne i 30-årene med hoste, tremor, uro og synsforstyrrelser

Kvikksøveksposering årsak til synsforstyrrelse og andre helseplager

Tidsskrift for den norske legeförening skriver under vignetten *Noe å lære av*, en pasienthistorie som startet i 1970-årene og som er relevant for odontologisk virksomhet

Kvinnen, som da var i 30-årene kontaktet lege på grunn av vekslende luftveisplager, økende tretthet, uro og synsforstyrrelser. Hun utviklet et sammensatt sykdomsbilde med symptomer fra flere organsystemer. Pasienten hadde arbeidet som tannhelsesekretær. Etter mer enn 30 år beskriver forfatterne at ble den sannsynlige årsaken til plagene ble identifisert, nemlig arbeidsrelatert kvikksøveksposering.

I oppsummeringen av artikkelen heter det at pasienten hadde akutte arbeidsrelaterte symptomer som er

typiske for skadelig eksponering for kvikksølv. Sykehistorien gjør at forfatterne påpeker hvor viktig det er å stille spørsmål om hvorvidt symptomene oppstår eller blir forverret i arbeidstiden. Ved mistanke om arbeidsrelaterte symptomer bør det være lav terskel for henvisning til organspesialist for å avklare diagnosen og til arbeidsmedisin for vurdering av eksponering.

At eksponering for kvikksølv kan gi synsskade, er ikke godt kjent. Forfatterne anbefaler testing av fargesyn og andre spesifikke nevrologiske undersøkelser bør gjøres ved mistanke om synsskade hos personer som har vært eksponert for kvikksølv.

Det antas at pasienten kunne ha unngått kronifisering av symptomene

og varig invaliditet hvis hun var blitt tatt ut av eksponering tidligere. Selv om bruk av kvikksølv i tannfyllingsmateriale er uaktuelt fra 2008, mener forfatterne at lignende sykdomsbilder kan oppstå ved eksponering for andre toksiske substanser, for eksempel bly eller organiske løsemidler.

Les hele artikkelen i *Legetidsskriftet* nr. 14/15, august 2016: <http://tidsskriftet.no/article/3514137/>

Referanse:

1. Fell, A K M, Eikeland R, Aaseth J O: En kvinne i 30-årene med hoste, tremor, uro og synsforstyrrelser. *Tidsskr Nor Legeforen* 2016; 136: 1233–5